

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 21.06.2021
Vår ref. 21/783-11
654.30/ERH1
Deres ref. 21/1398-

Att:

Høring - Utredning om organisering av luftambulansetjenesten

Landsorganisasjonen i Norge (LO) vil takke for at vi får komme med høringsinnspill til rapporten fra Ekspertgruppen «Organisering av luftambulansetjenesten». LO er enig med ekspertgruppen i at Norge har en luftambulansetjeneste i verdensklasse.

Ekspertgruppen ble satt ned etter politisk press i Stortinget som følge av svært omfattende beredskapsavvik i forbindelse med operatørbytte for ambulanseflytjenesten i 2018 og 2019. I tillegg til redusert beredskap, bidro disse hendelsene til negativ omtale, utrygghet og redusert tillit til luftambulansetjenesten. Dette oppsto til tross for at det var sterke advarsler om at operatørbytte kunne føre til svikt i beredskapen.

LO er fornøyd med at Stortinget ba regjeringen utrede spørsmålet om hvordan luftambulansetjenesten skal organiseres i fremtiden, og at det ble igangsatt et arbeid for å vurdere hvordan dette bør gjøres. Vi mener imidlertid at det er en svakhet at Ekspertgruppen ikke var partssammensatt, og heller ikke bestod av medlemmer med flyoperativ kompetanse. Anskaffelsen som skal vurderes handler i stor grad om å anskaffe, drifte og vedlikeholde luftfartøy som skal frakte medisinsk utstyr og personell, og flyoperativ kompetanse ville derfor styrket utvalgsarbeidet.

Ekspertgruppen fikk i sitt mandat til oppgave å vurdere tre ulike driftsformer: Fortsatt konkurranseutsetting av den operative driften som i dag, et offentlig-ideelt samarbeid, eller en insourcing med drift i statlig regi. LO mener ekspertgruppen ikke i tilstrekkelig grad har vurdert hvordan et offentlig-ideelt samarbeid og drift i statlig regi kan organiseres, men har fokusert mest på hvordan dagens løsning med konkurranseutsetting av den operative driften bør justeres for å fange opp sosiale og operative nedsider med dagens ordning. LO vil derfor hevde at ekspertgruppen ikke har svart ut mandatet i tilstrekkelig grad.

Ekspertgruppen gir en god beskrivelse av utvikling og status i luftambulansetjenesten i Norge, og LO er enige i flere av beskrivelsene av utfordringene ved dagens modell. LO støtter forøvrig ekspertgruppens forslag om en styrking av LAT HF, og vi vil også her understreke betydningen av at LAT HF må bedre sin flyoperative kompetanse.

Ekspertgruppens tilråding er fortsatt drift etter dagens modell, med konkurranseutsetting av den operative driften, men med noen forbedringer, som skal sikre en videreføring av de ansattes lønns- og arbeidsvilkår. Gruppen redegjør for at alle modeller vil fungere, men har likevel valgt å konkludere på at

Landsorganisasjonen i Norge

Torggata 12, N-0181 Oslo E-post: lo@lo.no www.lo.no Telefon: +47 23 06 10 00 Organisasjonsnummer: 971 074 337
Kontonr.: 9001 07 00182 Faktura på e-post: 971074337@autoinvoice.no Elektronisk faktura (EHF): 9908:971074337

dagens modell, med noen forbedringer, er å foretrekke.

LO er ikke enig i gruppens anbefaling om at dagens modell med konkurranseutsetting bør fortsette å være fremtidig organisering. LOs hovedsyn er at anbud og operatørbytter ikke er forenelig med optimal styring, kvalitet og tilgjengelighet av helsetjenester for befolkningen, og at den norske luftambulansetjenesten med det ikke er egnet for konkurranseutsetting. Vi registrerer at det er bred enighet om dette blant tunge fagorganisasjoner. Erfaringene fra ambulansedyrskaffelsen tydeliggjør hvorfor tjenesten ikke bør driftes som i dag, men i tillegg tilsier både den medisinske og strukturelle utviklingen i tjenesten en sterkere samhandling. LO mener derfor at en offentlig luftambulansetjeneste under de regionale helseforetakene må på plass, og at det må utredes hvordan det kan samarbeides med ideell sektor.

Både det offentlige og ideelle aktører har betydelig kompetanse, erfaring og ressurser som kan bidra til å videreutvikle tjenesten, og det må dras veksler på det gode samarbeidet mellom disse sektorene. Påstanden om at konkurranseutsetting av en slik tjeneste bidrar til et lavest mulig kostnadsnivå, mener vi det kan være grunnlag for å diskutere. Konkurranse knyttet til de ansattes lønns- og arbeidsforhold er vanligvis et sentralt konkurransevilkår. Gitt gruppens anbefaling om å sikre videreføring av de ansattes arbeids- og lønnsvilkår hos en eventuell ny operatør etter en anbudskonkurranse, vil det være et begrenset handlingsrom for å oppnå kostnadsreduksjoner ved å videreføre konkurranseutsetting som driftsform.

Luftambulansetjenesten er en livreddende, samfunnskritisk beredskapstjeneste og tjenesten er en stadig viktigere del av den prehospitale akuttmedisinske beredskapen. Den må følgelig sees på som en integrert del av den totale ambulansberedskapen.

Utvalget peker i rapportens kapittel 6.3 på ulike utfordringer som følge av dagens organisering av luftambulansetjenesten (s.77):

«Ekspertgruppen har mottatt innspill fra flere av de medisinske fagmiljøene om at den komplekse organiseringen av luftambulansetjenesten med delt ansvarsforhold og arbeidsgiveransvar, skaper uklare ansvarlinjer og roller i tjenesten og at det gir lange kommunikasjonslinjer som hindrer god informasjonsflyt. Helseforetakene der luftambulansbasen er lokalisert har arbeidsgiveransvaret for medisinsk personell – leger og sykepleiere. Operatørselskapet har arbeidsgiveransvar for redningsmenn, piloter og teknikere.»

Helt konkret pekes det i rapporten på at det delte ansvarsforholdet i luftambulansetjenesten med separate kvalitetssystemer gjør at tjenesten ikke har et samlet system for oversikt og oppfølging av medisinske og flyoperative avvik. Ekspertgruppen har mottatt flere innspill om at det er usikkerhet om hvor avvik skal rapporteres. Videre viser rapporten til utfordringer ved rekvirering av luftambulans og prioritering av pasienter, som beskrives som særlig krevende under operatørbyttet i 2019. På overordnet nivå er det gitt innspill om at det er behov for å tydeliggjøre rollene til de regionale helseforetakene og helseforetakene i både den strategiske og løpende utvikling og styring av tjenesten. LO mener at ekspertgruppen med fordel kunne være enda tydeligere på at konkurransegrunnlaget for ambulansedyrskaffelsen ikke var godt nok gjennomtenkt, at tilfredsstillende risiko- og sårbarhetsanalyser ikke eksisterte før anskaffelsen, og at dette har ført til at den helhetlige løsningen for tjenesten har blitt både dyrere og mindre sikker enn den kunne ha vært. Ekspertgruppen sier heller ikke noe om hvor store merkostnader staten, helseforetakene og daværende og nåværende operatør har hatt som følge av en dårlig anbudsprosess.

I Norge har vi en lang tradisjon for at de fleste helsetjenester skal være et universelt tilbud finansiert og hovedsakelig drevet av det offentlige. Vi registrerer at naboland som det er naturlig å sammenligne seg

med, nå organiserer den operative driften i offentlig regi. Dette gjelder både Sverige gjennom Svensk Luftambulans hvor stadig flere regioner deltar på eiersiden og i Finland hvor en statlig overtakelse av den operative delen av FinnHEMS innebærer at selskapet må forberede seg på å drifte totalt åtte helikopterbasert samt selve flyvirksomheten fra og med 2022.

LO anbefaler at Helse- og omsorgsdepartementet igangsetter et partssammensatt arbeid, med nødvendig fagkompetanse, for å avklare hvordan en offentlig luftambulansetjeneste, med modeller for samarbeid med ideelle aktører, bør organiseres.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Are Tomasgard
(sign.)

Kenneth Sandmo
(sign.)

Saksbehandler: Erik Hamremoen

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.